

VÝDĚLEK

Aby měl člověk peníze, musí je nejdříve vydělat. Výdělek jsou peníze, které dostáváme jako odměnu za naši práci - v zaměstnání, v podnikání nebo když třeba něco prodáme. Peníze dostáváme v hotovosti jako bankovky a mince nebo nám je posílají na účet v bance. S těmito penězi pak hospodaříme - nakupujeme za ně, platíme naše výdaje, spoříme si je nebo si díky nim můžeme koupit něco pro radost.

NEZBYTNÉ VÝDAJE

To jsou všechny věci, které musíme pravidelně, většinou každý měsíc, zaplatit, protože bychom se bez nich neobešli. Je to třeba jídlo a pití, elektřina, topení a voda, výdaje na bydlení, zaplacení účtu za telefon, palivo do auta a podobně. Vždycky je potřeba mít dost peněz na zaplacení nejdříve těchto nezbytností, abychom mohli peníze utratit i za něco jiného, co třeba tolik nepotřebujeme.

OSTATNÍ VÝDAJE

Když nám zbydou peníze po tom, co máme zaplacené všechny nutnosti, můžeme si pořídit další věci nebo zážitky, které chceme nebo které nám dělají radost, ale nepotřebujeme je úplně nutně. Jsou to třeba nové hračky, sportovní vybava, nové oblečení, jídlo v restauraci, návštěva kina, zoologické zahrady nebo za tyto peníze vyrazíme na dovolenou.

RODINNÝ ROZPOČET

Rodinný rozpočet funguje trochu jako seznam, kde máme napsané, kolik peněz měsíčně vyděláme a kolik peněz utratíme za věci, které potřebujeme nebo chceme. Díky tomu víme, co si můžeme dovolit a kdy musíme šetřit. Zdravý rodinný rozpočet je totiž takový, kde víc peněz zůstane, než kolik se utratí. To je moc důležité, protože si díky tomu můžeme dávat část peněz stranou na později.

PENÍZE NA BUDOUCNOST

Není rozumné utratit hned všechny peníze, které máme. Lepší je schovat si nějaké na později, až je budeme na něco potřebovat. Takové peníze dáváme třeba do banky, kde jsou uloženy v bezpečí. Můžeme si je takto uložit třeba jen na půl roku nebo si je můžeme ukládat na dlouhou dobu s tím, že je použijeme třeba ve chvíli, kdy už nebudeme chodit do práce a budeme v důchodu. Skvělé je, že takové peníze se jen tak nepovalují, ale pracují pro nás a postupně přibývají.

SPOŘENÍ

Spoření je jako dávání peněz do kasičky. Je to způsob, jak si naše peníze bezpečně uschováme třeba v bance a pomalu je zvětšujeme, abychom si za ně mohli jednou pořídit to, co budeme potřebovat. Můžeme si tak naspořit třeba na auto nebo na dovolenou. Je to trochu jako kdybychom si dělali vlastní poklad a má to jednu velkou výhodu - v bance nebo spořitelně nám k tomu našemu pokladu každý měsíc ještě nějaké peníze přidají. Když si tedy člověk spoří, tak získá více peněz, než kolik si původně uložil.

INVESTICE

Investování je další způsob, jak mohou naše uspořené peníze přibývat. Můžeš si to představit tak, že našim penězům dáváme práci, aby nám za nějakou dobu vydělaly další peníze. Je to jako když zasadíš semínko a z něho ti vyroste strom, ze kterého máme ovoce. S investováním pomáhají různé speciální společnosti, kterým svěříš peníze a ty za ně nakoupí věci (říká se jim třeba akcie nebo dluhopisy), které budou mít jednu větší hodnotu. Na rozdíl od spoření ale není zaručeno, že se to vždycky podaří, proto je potřeba být při investování opatrný a ideálně si s tím nechat poradit.

REZERVA

Už jsme si řekli, co platit musíme a co si pořizovat můžeme, když nám na to zbývají peníze. Existují ale taky situace, které přijdou zničehonic. Třeba když se rozbije pračka, nejde opravit a musíme pořídit novou. Nebo třeba když člověk přijde o práci a nějakou dobu nevydělává. Proto je dobré mít rezervu - jsou to peníze, které máme uloženy třeba v bance a můžeme se spolehnout, že je budeme moci kdykoli použít, abychom s nimi platili všechny potřebné výdaje.

POJIŠTĚNÍ

Pojištění si platíme pro případy, že se nám stane něco špatného - když třeba onemocníme nebo se zraníme. Nebo když nám něco poškodí naše bydlení nebo auto. Pojištění v takovou chvíli funguje jako ochrana, abychom takovou škodu nemuseli platit z vlastních peněz. Kdyby nám třeba na auto spadnul při větru strom nebo nás vykradli zloději, tak nám může pojištění zaplatit opravu a věci, o které jsme přišli. Kdybychom třeba kvůli delší nemoci nemohli chodit do práce, pojišťovna by nám zaplatila peníze, co by nám chyběly na výdaje, které musíme běžně platit.

PŮJČKA

Může se stát, že si člověk potřebuje něco koupit, ale nemá na to pohromadě dost peněz. V takovém případě si na to můžeme třeba od banky půjčit peníze. Je ale potřeba pamatovat na to, že každá půjčka se musí splatit a vždy se zaplatí i o něco víc, než jsme si půjčili. Proto bychom si měli půjčovat jen na věci, které skutečně potřebujeme a které nám dlouho vydrží. Třeba na auto. Určitě nemá smysl brát si půjčku na dárky nebo dovolenou, což udělá radost jen na chvíli. A také je potřeba dobře vybírat, od koho si půjčujeme, aby to byla férová půjčka. Existují totiž firmy, které pak chtějí zaplatit o hodně víc, než je běžné za půjčku „zaplatit“. Speciální půjčka na dlouhou dobu, za kterou si můžeme pořídit vlastní bydlení, se jmenuje hypotéka.